

## Titel: Nabosprog udskoling



Tema: Nabosprog norsk og svensk  
Fag: Dansk  
Målgruppe: 7. – 10. kl.

Denne vejledning kommer med inspiration til, hvordan der kan arbejdes med bøgerne i kassen ”Nabosprog udskoling”. Der er fokus på at få kendskab til det norske og svenske sprog og bl.a. se på forskelle og ligheder.

### Faglig relevans/kompetenceområder

**Kommunikation** - Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer - *Eleven kan kommunikere med nordmænd og svenskere og Eleven har viden om norsk og svensk i letforståelig form.*

#### Hvilket/hvilke faglige områder er i fokus?

Sproglig bevidsthed og opmærksomhed på sprog og kultur.

### Ideer til undervisningen

Her er en række bud på, hvordan der kan arbejdes med de forskellige bøger i kassen med fokus på nabosproget. Ideerne kan bruges til alle bøgerne, så eleverne kan læse forskellige bøger og arbejde med de samme opgaver.

Derudover kan der arbejdes med mange almindelige danskfaglige opgaver, som f.eks. spørgsmål til teksten, snak om personerne og handlingen, bogens tema, osv.

#### Læs anmeldelser

Her er link til sider med anmeldelser af bøgerne i kassen. Eleverne kan gå ind og læse anmeldelserne, inden de læser i bøgerne. Det giver dem et indblik i handlingen i bogen, men også en fornemmelse af sproget i en kontekst, og hvad folk har skrevet om bøgerne. De kan efter at have læst hele bogen, eller afsnit af den, komme med deres egen anmeldelse af bogen, skrevet som et indlæg på et socialt medie. Her kan I eksperimentere med at skrive dele af anmeldelsen på samme sprog som bogen.

<https://uprisen.no/tekst/litt-redd-bare/>

<https://lillapiratforlaget.se/bocker/att-vara-jag/>

<https://www.bokblomma.com/20681/bjarbo-lisa/inuti-huvudet-ar-jag-kul>

<https://bokelskere.no/bok/til-ungdommen/532047/>

## Trafiklysmetoden

Metoden går ud på at farvelægge ord i, den norske eller svenske tekst, ud fra følgende retningslinjer:

- Grøn: ord, der er identiske i form og indhold
- Gul: ord, der er næsten identiske
- Rød: ord, der er forskellige

Lad eleverne gå på jagt efter ord de kan genkende og skriv dem op som grønne ord. Lad bagefter eleverne jage gule og røde ord. Du kan også kopiere et par sider fra bogen og lade eleverne selv farve ord på siderne. Lav evt. en gætteleg, hvor eleverne kommer med bud på, hvad de ukendte ord betyder. Derefter bliver de sat til at slå ordene op og finde deres betydning.

Opgaven kan også laves i grupper, hvor eleverne finder alle ord eller farver en side som eksemplet her:

Da jeg fikk summet meg, oppdaget jeg at hun snakket fremdeles. Om den deilige stillheten to mennesker kan oppleve sammen, om den uendelige varheten et menneske er i stand til å leve i overfor et annet. Harmoni var det hun snakket om. Kommunikasjon. Men hun snakket så fort. Og jeg fikk meg sjelden til å si unnskyld, hva var det du sa? Jeg satt og nikkete stille, litt ettertrykkelig, tilsynelatende intenst lyttende.

Erlend Loe: *Tatt av kvinnen*

Ordene kan til sidst samles på tavlen, og eleverne kan gå i gang med at finde betydningen af de røde og gule ord. Brug sproghjælpen i bilag 1 som en hjælpemiddel til gruppernes arbejde eller til at gennemgå dem sammen på klassen.

## Makkerlæsning, gruppelæsning og samtale

Start med at lade eleverne læse første kapitel af en af bøgerne. I "Til ungdommen" kan de læse forordet eller afsnit 2 "Peter Pan".

Lad dem derefter snakke om hvad de tror der sker, og hvad historien handler om.

Bagefter læser du, som lærer, næste kapitel højt, fra en af bøgerne. Prøv dig frem med udtale af ordene og snak, med eleverne, om hvordan det skal gøre. Læs så godt du kan, og vær ikke bange for at udtalen ikke er helt korrekt. Det viser eleverne, at det er helt i orden at forsøge sig frem. Lad eleverne komme med bud på udtale og forsøge sig med udtale af enkelte ord.

Når du har læst højt, skal eleverne forsøge sig med at læse fra deres bog. De kan læse højt for hinanden i grupper eller som makkerlæsning. Bagefter skal de snakke om, hvad der skete i bogen, eller det kapitel de har læst, og fortælle en anden gruppe om bogens handling.

## Undersøg ord og lav en ordbog

Saml på ord fra teksten oversæt dem til dansk og lav klassens egen ordbog. Eleverne kan også finde billeder af tingene og skrive hvad de hedder på norsk/svensk nedenunder. De forskellige ord kan hænges op i klassen, eller de kan samles i en bog i BookCreator eller et lignende sted.

I kan også snakke om sprogets ligheder og variationer. Brug f.eks. bilag 1 til at jage ord med de forskellige variationer. Eleverne kan finde ord med forskellige betydning på dansk og norsk/svensk, selvom de staves på samme måde på begge sprog.

## Lær at udtale

Øv jer på udtale af enkelte norske/svenske ord eller sætninger. Find afsnit i bøgerne, som eleverne øver sig på at udtale og læse op. De kan også genfortælle bogens handling på dansk med indlagt norske/svenske

---

ord eller sætninger. De kan også genfortælle hele eller dele af handlingen på norsk eller svensk.

Husk at øve jer på at tale langsomt og tydeligt. Start på dansk og så bagefter på norsk/svensk. Her kan I også bruge de forskellige tv-udsendelser til at høre, hvordan ordene udtales og derved få inspiration til selv at sige ord og snakke norsk eller svensk.

De kan også indtale deres anmeldelser som små lydfiler eller videoer, hvor de forsøger at sige enkelte sætninger på norsk eller svensk.

## Supplerende materialer

Bøgerne "Inuti huvudet är jag kul" og "Litt redd, bare" kan findes på dansk, hvis eleverne får lyst til at læse dem. På dansk hedder de "Inde i hovedet er jeg sjov" og "Som det var før".

"Til ungdommen" (på dansk) <https://mitcfu.dk/48882099>

"Askedrengen og jagten på det gyldne slot (norsk tale)" <https://mitcfu.dk/CFUFILM1117285>. Filmen har undertekster og findes også med dansk tale.

"Fanny och Lova snor en bil" <https://mitcfu.dk/TV0000126950>. Svensk kortfilm med både svenske og danske undertekster samt vejledning.

"Skam" <https://mitcfu.dk/TV0000104062> med vejledning, kapitelmærkning og manuskript. Der er mange afsnit og temaer at arbejde med.

"Værelse 213" <https://ucsyd.mitcfu.dk/CFUFILM1076396> er en veltempereret krimi/gyser for mellemtrinnet, men kan også sagtens ses i udskolingen med fokus på sproget. Der snakkes svensk med danske undertekster, hvilket giver mulighed for at arbejde med sproget blandt meget andet.

---

## Bilag 1

Her er nogle af de forskellige i sproget som kan hjælpe til forståelsen af norske og svenske ord. Præsenter dem for eleverne i det omfang det giver mening i de opgaver I laver.

### Norsk

- c og z i låneord omskrives til s
- -tion og -sion omskrives til -sjon
- har ikke gennemgået klusilsvækkelse (av, mot, språk, utenlandsk)
- hyppig anvendelse af j (sjø, gjensidig, regjering)
- hyppig anvendelse af dobbeltkonsonanter (inn, opp, tall)
- diftonger (her kun øy)

ofte e i stedet for æ

### Svensk

- ä og ö i stedet for æ og ø
- har ikke gennemgået klusilsvækkelse (ut, och, sitta, av, rättighet)
- hyppig anvendelse af dobbeltkonsonanter (till, upp, att, skall)
- hyppige bøjninger med -a i stedet for -e (gränsar, öar, invånare, gemenskaparna)
- nogle gange ö i stedet for o (förtroende, för)
- spørgeord med v- i stedet for hv-
- -mn i stedet for -vn (nämna, namn, hamn, lämna)
- To konsonanter → én konsonant (katt → kat, Lappland → Lapland, tack → tak)
- Klusilsvækkelse: löpa → løbe, ut → ud, tak → tag
- Vokaler: a → e (springa → springe)
- Bøjninger: ar → e (hundar → hunde)
- ju → y (djur → dyr, sju → syv, bjuda → byde)
- Gamle ord: varandra → hinanden, äta → spise, blöt → våd